

guilosa que jo mateix vaig sentir a Rivert, no gaire més al Nord. Des d'allí al Nord, tinc *arguila* i *Les Arguileres* a Peramea, Llarvén, Altron, Son i Esterri d'Àneu; *arguila* o *terr'arguila* és la forma que vaig sentir a cada un dels pobles de Cardós i Vall Ferrera (BDC xxiii, 275). Forma ja més aviat antiga en el Pallars, que ja lleigeixo en el Capbreu de Castellarnau de l'any 1759(90). A Ribagorça també, des de Benavarrí cap al Nord i fins a l'O.: a Alins de Llitera, Torre de Baró, Claravalls, i així ho diuen encara a Benasc: «l'*arguila* de Belarta ye mol buena» (Ferraz, p. 24). —² A la Vall d'Aran es pronuncia amb *argi-* (= argui-) a tots els pobles, si bé de Viella cap amunt és amb *-l-* simple i des de Viella *argilla* (= *arguilla* amb *l* geminada, un altre detall d'explicació no fàcil). —³ Almenys això assegura Ga. de Diego, *Caracteres Fund. del Dial. Arag.*, p. 10. Tanmateix com que ens consta que a la Puebla de Ixar pronuncien *arçila*, i tant a Casp com a Gistau i Bielsa *arçila* (BDC xxiv, 160), potser G. de Diego vol dir només Benasc i alguna localitat fronterera com Alins de Llitera. —⁴ Irreflexiva la de Ga. de Diego (*Contrib.*, 116): *marguin* sense palatalitzar, per influència del nominatiu MARGO, forma que hagué de sortir de l'ús des de finals de l'Antiguitat puix que no ha restat enlloc en romànic. Una forma difunta hauria influït sobre l'única viva MARGINE, salvant-la de la palatalització, que no es produeix fins a temps visigòtics. —⁵ També per a l'arag. *marguen*, *-guin*, *-guinazo*, caldrà examinar si no podem pensar en una explicació d'aquest tipus, com ara la influència del cèltic MARGA ~ MARGILA 'espècie d'argila'.

Argir: *faça argir* en el *Consolat de Mar* és mal separat per *faça a 'rgir* 'convingui dreçar-ho' (= cast. *erguir*), ll. ERIGERE.

Argíric, *argirisme*, *argirita*, *argirocràcia*, *-cràtic*, *argirosa*, V. *argent* *Argoleta*, V. *alcolla* *Argoletxa*,⁴⁰ mala grafia per *argolecha* = *argoleja* (veg. ALGOLEJA) *Argolí*, V. *alforí*

ARGOLLA, 'anella', mot d'origen castellà (arabisme allí), V. DCEC I, 262a. Encara que estrany a la llengua medieval, i de regust poc genuí, encara avui, aviat es va afermar en els segles decadents, potser per via valenciana, aquest arabisme que imitarem del castellà: *AlcM* en cita un doc. de 1533 de Vallfogona, i el registra OPou: «cadenes y *argolles* ab que lliguen molts per lo coll: *boiaie*; *argolles*: *circites*», a. 1575 (*TbPu.*, 17). Un derivat +*argollar* sembla haver-se usat com a intransitiu, terme potser sagristanes en el sentit propi de 'fer passar el ciri pel cèrcol que l'aguanta en un canelobre', d'on 'afermar-se' figuradament: «abans que no 'l votaren, / tot quant varen contractar / en no-res vingué a parar, / que, a la fi, lo fi va fer, / del ciri del pare Oller, / que no podia *argollar*», a. 1740, Tagell, *Relació de Climent XII*, v. 2770; degué ser un mot de difusió més o menys

passatgera en el S. XVIII (veg. les accs. registrades pel *DAG*. i cf. el cubà *argollar* «echarle a uno una argolla, atarlo, esclavizarlo; la joven argolló al novio; se argolló en su empleo», F. Ortiz, *Catauro*, p. 90).

DERIV.: *Argollada*. *Argollam*. *Argollar* (supra); *argollats*. *Argollot*.

Argon, V. *energia*

ARGONAUTA, 'cert mollusc que sembla una barqueta navegant', del nom mitològic *Argonauta* (grec *Ἀργοναύτης*). □ 1.ª doc.: 1868, *SLitCosta*.

Argori, V. *alforí*

ARGOT, del fr. *argot*, d'origen incert, que apareix primer amb el sentit d'agrupació de malfactors (1628) i després aplicat al parlar que usaven (1690). □ 1.ª doc.: 1917, *DOrt.*; J. Ginavel i Mas, *Notes per a un vocabulari d'argot barceloní*, BDC 1919, vii, 11-69; MLWagner, *Notes Lingüístiques sur l'argot barcelonais*, B., IEC, 1924. Els qui s'havien ocupat abans de temes anàlegs, com Pons i Massaveu, PCoromines, MAguiló, etc., l'anomenaven més aviat «caló» o «muriès», no obstant crec haver vist ja algun cas del mot *argot* en Juli Vallmitjana (1908). +*Jargó* és encara més recent: no admès en el *Dfa*. però recordo que en els anys 1934-35 Fabra ja el recomanava a la *S.F.*, per a llenguatge professional o privatiu, no tècnic, no forçosament argòtic (fr. *jargon*, cast. *jerga*: no angl. *slang*, it. *gergo*, port. *gíria*): ell mateix m'animava a usar-lo ja, quan fes falta.

DERIV.: +*Argòtic*, molt usat però no en *Dfa*. ni *AlcM*. +*Jargonesc*; +*ajargonat*.

Argúcia, *argució*s, V. *argüir* *Argudella*, *argudell*, V. *argut* (ARGÜIR) *Argue*, *àrgueda*, *arguedell*, V. *àrguens*

ARGUELL, 'raquitisme, escarransiment', 'falta de condícia', mot valencià i ribagorçà, de l'ar. *al-qillā*, 'la misèria, penúria, manca' (de l'arrel *q-l-l* 'mancar'). □ 1.ª doc.: c. 1800, Sanelo (ii3r2).

Registra aquest *arguell*: *arguello*, desmedro, falta de salud». Segons el *DAut*. *arguello* és «voz baxa usada en Aragón», en el sentit de «mugre», «muchedumbre y carga de censos»: *es mucho el arguello que tiene tal hacienda*. En la nostra llengua, segons Ga. Girona, és del Maestrat, Plana de Castelló i Horta de València per a 'flaqueza de la cara de la persona, efecte de misèria i brutícia', 'brutor de la roba mal llavada, després d'eixuta'; *AlcM*, a Calaceit, «brutícia que es forma dins la llana de les ovelles que no han pogut renovar la pell, i que fa que sien males de xollar». Per a més dades aragoneses veg. DCEC, s. v. *arguello* (I, 263).

És molt important el verb derivat i participi *arguellar-se*, *arguellat*, registrat pels lèxics valencians: *arguellar-se* «desmedrarse, quedarse débil, enfermizo o enclenque, descaerese» (Escrig), *arguellat* «ahilado»